

Bruksela, 2 lutego 2015 r.

Pani Federica Mogherini
Wysoki Przedstawiciel Unii Europejskiej do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa
Europejska Służba Działań Zewnętrznych
1046 Bruksela
Belgia

Wielce Szanowna Pani Przewodnicząca / Wysoka Przedstawiciel,

Zważywszy na parafowanie w ostatnim czasie, tj. w dniu 20 stycznia 2015 r., umowy o wzmocnionym partnerstwie i współpracy (EPCA) przez Unię Europejską i Kazachstan, pragniemy zwrócić Pani uwagę na wysoki stopień naruszeń praw człowieka, w tym problem stosowania tortur, co poddaje w wątpliwość stan przestrzegania praw człowieka w tym kraju. Pomimo że tekst umowy nie został jeszcze podany do publicznej wiadomości, posłowie do Parlamentu Europejskiego i przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, w odpowiedzi na pisemne zapytanie skierowane przez 11 deputowanych, zostali niedawno zapewnieni, że w EPCA „podkreśla się mocno demokrację, praworządność, prawa człowieka i podstawowe wolności”¹.

Biorąc pod uwagę powyższe zapewnienie, pragniemy w szczególności wyczulić Panią na fakt, że władze Kazachstanu starają się wybielić naruszenia praw człowieka i budować pozytywny PR, twierdząc, że inicjatywy, takie jak ustawa przeciwko torturom i Krajowy Mechanizm Prewencji (KMP), ustanowiony w lipcu 2013 r., działają z powodzeniem i przynoszą rezultaty.

Ponieważ w swojej odpowiedzi na wskazane powyżej pisemne zapytanie wydaje się Pani podzielać pozytywną opinię na temat KMP, pragniemy zwrócić Pani uwagę na liczne głosy krytyki w odniesieniu do skuteczności tego mechanizmu, wyrażane zarówno po stronie lokalnej – kazachskiej, jak i te wyrażane przez społeczeństwo obywatelskie w skali międzynarodowej.

Po pierwsze, ponad 150 wstępnych kontroli, przeprowadzonych w ramach KMP w rozmaitych aresztach w Kazachstanie, dotyczy zaledwie jednej dziesiątej wszystkich zarzutów stosowania tortur. Mechanizm ten jest także nadmiernie scentralizowany, uzależniony od finansowania ze środków rządowych, a tym samym nie jest niezależny w procesie podejmowania decyzji.

Po drugie, KMP nie obejmuje swym zasięgiem wszystkich aresztów ani nie podejmuje innych znaczących kwestii, takich jak trudne warunki panujące w miejscach zatrzymań, odmowy udzielania pomocy lekarskiej czy ingerowanie w pracę obrońców praw człowieka zwracających się o możliwość odwiedzenia osób uwięzionych. Opinie przedstawione podczas ostatniej – 53. – sesji

---

¹ Odpowiedź udzielona przez Wiceprzewodniczącą / Wysokiego Przedstawiciela w imieniu Komisji na pisemne zapytanie skierowane przez Jadwigę Wiśniewską (ECR), Annę Elżbietę Fotyę (ECR), Zdzisława Krasnodębskiego (ECR), Janusza Wojciechowskiego (ECR), Stanisława Ożoga (ECR), Beatę Gosiewską (ECR), Marka Jurka (ECR), Kazimierza Michała Ujazdowskiego (ECR), Marka Józefa Gróbarczyka (ECR), Bolesława G. Piechę (ECR), Andrzeja Dudę (ECR) w dniu 10 października 2014 r. ([LINK](#))

Komitetu ONZ Przeciwno Torturom w dniach 3-28 listopada 2014 r. w Genewie, jak również podzielane przez powszechnie uznane organizacje pozarządowe i działacze praw człowieka – zarówno z Kazachstanu, jak i z zagranicy – wyraźnie wskazują na to, że samo wdrożenie KMP nie wystarczy, aby przeciwdziałać systemowemu problemowi tortur w Kazachstanie.

Uzasadnieniem dla takiego stwierdzenia może być także szczególny przypadek Maksata Dosmagambetova, jednego z przywódców tragicznych protestów robotników naftowych w Zhanaozen w 2011 r., który później został poddany bezwzględnym torturom podczas dochodzenia prowadzonego przez władze Kazachstanu.

Nasz list stanowi zatem odpowiedź na powszechną i myłą retorykę, którą posługują się oficjele kazachstańscy, po to aby wprowadzić w błąd swoich międzynarodowych partnerów, a która odwołuje się do „skutecznego przeciwdziałania torturom” w kraju. Apelujemy zatem, aby poruszyła Pani problem tortur i nieskuteczności KMP w Kazachstanie podczas wszelkich kontaktów – Pani oraz ESDZ – z władzami Kazachstanu. Jesteśmy głęboko przekonani, że zaangażowanie polityczne tak Pani, jak i ESDZ, jak również merytoryczne i finansowe wsparcie UE dla reform system karnego i wymiaru sprawiedliwości w tym kraju może dać znaczące rezultaty tylko wówczas, gdy działania zostaną podjęte we właściwy sposób, a wszystkie problemy zostaną prawidłowo nakreślone.

W załączeniu przesyłamy nasze ostatnie raporty wraz z krótkim przeglądem sytuacji w zakresie stosowania tortur w Kazachstanie w latach 2013 i 2014, sprawy Maksata Dosmagambetova, jak również dodatkowy materiał przekazany przez organizacje pozarządową Koalicja przeciw Torturom, która jest nieformalnym stowarzyszeniem 30 organizacji społeczeństwa obywatelskiego i ekspertów specjalizujących się w programach na rzecz przeciwdziałania torturom.

Z poważaniem

Anna Koj

Kierownik Biura UE

Fundacja Otwarty Dialog